

ORTZADAR ELKARTEA

Aitzindari mugako adimena duten lagunak zuzendaritzan sartzen

 JENDARTEA / Maider Iantzi Goienetxe

Ortzadar elkarteko atea jo dugu, Lasarte-Oriako Zirkuitu ibilbidean. Bertan 1977tik ari dira mugako adimena duten pertsonen eta senideen alde lanean. Halere, biztanleriaren %1ak osatzen duen kolektiboa bera bezala, elkarteak ere ez da sobera ezaguna. Berriki mugako adimena duten lagunak zuzendaritzan sartu izanak ekarri ditu komunikabideetara.

Mikel Moreno Ortzadarreko presidentea da, Marian Correbero eta Josu Santiago zuzendaritzako kideak, Maider Brit gizarte langilea eta Rosa Rubio koordinatzailea. Mahai baten bueltan hartu gaituzte. 1977an proiektua sortu zenetik dabil jo eta ke Rubio. Guraso talde baten ideia izan zela kontatu du. Mugako adimena (garai hartan oraindik diagnostikatu eta definitu gabea) zuten seme-alabek jasotzen zuten hezkuntza desgokia zela ikusten zu-

ten. Ohiko eskolan atzean gelditzen ziren eta hezkuntza bereziko zentroetan ere ez zuten beren lekua aurkitzen. Hortaz, zerbitzu bat sortzeko jaio zen Ortzadar: hezkuntza zentro bat, eskolako etapan eta Lanbide Heziketan mugako adimena zuten pertsonak hartzeko. Zentro horrek martxan segitzen du. Ategorrietan dago eta Zereginen Ikaskuntzarako Gelaz osatuta dago. Baina eskolaz gain, behar gehiago dituzte: lanean, autonomia lortzeko bidean, etxean... Orduan, Ortzadarrak Sutargi lanerako zentro berezia sortu zuen. Honek ere aitzinera jarraitzen du eta berta-

ko langileak mugako adimena duten lagunak dira. Bestetik, pertsonalki behar duten laguntza ematen die elkarteak. 2011n familia eta profesionalak gogoeta egin zuten: «Urte asko generamatzen esaten pertsona hauek gai direla, beren beharren bozeramaile izan daitezkeela eta beren eskubideen alde borroka daitezkeela. Horregatik, interesgarria iruditu zitzaigun elkarteko zuzendaritzan sartzea», agertu du koordinatzaileak. «Egia da azkenean desberdintasunak guk geuk jartzen ditugula. Laguntza txiki batekin autonomoak izateko eta ze behar dituzten esateko gai dira. Beren bozeramaile bilakatuz, desberdintasunak azpimarratzen ditugu».

BULTZADA BATEKIN, AUTONOMO

Mugako adimena duten lagunek koefiziente intelektual baxuagoa dute, 75-85 ingurukoa (Osasunaren Mundu Erakundeak 85 eta 110 artean jartzen du batez bestekoa). Hala agertzen dute eurek: «Ez gara talde homogeneoa, pertsona bakoitzak bere beharrak ditu, baina gutariko gehienei ingurune lehiakor, zorrotz eta azkar honetara egokitzea kostatzen zaigu. Gehiengintan ez dugu ezaugarri fisiko berezirik, baina ohikoa da ikasketa prozesu motela izatea, buruko adin eta adin kronologikoaren artean aldea izatea eta sarritan aurrea hartzea edo egoera berriei egokitzea kostatzea». Bizitza autonomia egin dezakete, baina horretarako laguntza behar dute. «Elkarte honetan bildu gara bizitza duina eta autonomia eraman ahal izateko hainbat esparrutan: pertsonalean, hezkuntzan, lanean edo gizartean. Bizitza aberatsa eduki ahal izateko eta gure komunitatean parte hartze aktiboa izateko borroka egiten dugu. Hala, gure bizitzako erabakiak guk geuk hartzeko eskubidea zein ezberdinak izatekoa aldarrikatu nahi ditugu».

JOSU, MIKEL ETA MARIAN: BIZIPENAK
Hiru lagunak bizitzako ibilbidea errepasatzean, esperientziek bat egiten dute hainbat puntutan.

Ezker-eskuin, Mikel Moreno, Marian Correbero eta Josu Santiago, Ortzadar elkartearen egoitzan. Hurrengo orrialdean, Maider Brit eta Rosa Rubiorekin.
Andoni CANELLADA | ARGAZKI PRESS

Hirurek izan zituzten arazoak eskolan eta beren biziak izugarri hobetu ziren Ortzadarren sartu ondotik. Hala kontatu du Josu Santiagok: «EGBko 5. edo 6. mailatik aurrera klasetik atera eta jo egiten ninduten. Oso gaizki pasatu nuen. 8. maila errepikatu nuen eta 1982an familiak Ortzadar ezagutu zuen eta bertan sartu nintzen, 16 urterekin. Nire bizitza erabat aldatu zen orduan. Sutargin ere hasi nintzen. Orain anaiarekin bizi naiz eta ohiko bizitza egiten dut. Lanera noa, lagunekin ateratzen naiz, mendira ere joaten naiz...».

«Danborradan ere ateratzen zara!», erantsi du Mikel Moreno lagunak irriz. Mikel ongi moldatu zen ikaskideekin 8. mailara arte. Kurtso hori errepikatu eta arazoak eskola politetnikora iritsi zenean hasi ziren. «Ikasketetan nituen zailtasunez gain, *bullying*-a sufritu nuen. Ama irakasleekin biltzen zenean betikoa esaten zioten: 'Alferra da, ez du ezer egiten, ez da zentratzen...'. *Bullying*-arekin, gainera, gaiztoa ni nintzen. Ondotik, ikastaro bat egin nuen eta irakasle baten bidez sartu nintzen Ortzadarren, 1996an. Niri ere

egoera zeharo aldatu zitzaidan». Amarekin bizi da eta ohiko bizitza egiten du.

Marian Correyeroren gurasoei alabak ez zuela ikasteko balio erraten zieten irakasleek, aunitz kostatzen zitzaiola eta ez zihola kideen mailan. Orduan, aita Marianekin haserretzen zen. «Hori gertatzen zen ikasturtez ikasturte. Aitak esaten zidan lanerako balio ez banuen bizitzan ere ez nintzela ezer izango. Triste eta gaizki jartzen nintzen».

Gainera, kideek alde batera uzten zuten. Moja eskola zen eta hasi zenean neskak soilik ziren. Gero mutilak eta neskak. «6 urterekin izan nuen lehen klaseko oroitzapen txarra daukat», dio. «Aitaren aldeko familiak baztertu egiten ninduen. Oraindik ere bai, baina jada berdina zait».

IZENIK ETA DIAGNOSTIKORIK GABE

Ortzadarreko koordinatzailearen arabera, mugako adimena berdina ematen da emakume eta gizonen artean, baina badago desberdintasun bat: «Família askotan pentsatzen dute emakumeak izanik zaintza edo garbiketa lanetan arituko direla, ulertu gabe pertsona gisa esku-

bide berak dituztela. Orain arte elkarteko bazkideen artean askoz gizonetako gehiago egon da. Orain emakume gehiago ikusten hasi gara. Kopuruak parekatzen doaz».

Agertu dutenez, tamalez, oraindik *bullying*-a sufritzen dute eskolan. Rubiok azaldu du mugako adimenari ez zaiola izenik jartzen eta, curriculum egokitu arren, detekzio eta arreta espliziturik gabe segitzen dutela. «Jazarpena eta bazterketa jasaten dute eta ez da esku hartzerik egoten. Ulertu eta babesik eman gabe jarraitzen dute».

Gizarte laguntzaileak esplikatzen du 11 urtetan edo lehenago, zailtasunak ikusten hastean, ez

Marian Correyeroren gurasoei alabak ez zuela ikasteko balio erraten zieten irakasleek. Orduan, aita Marianekin haserretzen zen. «Triste eta gaizki jartzen nintzen»

Inguru lehiakor, zorrotz eta azkar honetara egokitzea kostatzen zaie; inguruari ere bai haiengana egokitzea, batik bat dituzten behar, zailtasun eta gaitasunak ez ezagutzeagatik

zaiola izenik jartzen eta nerabegarora iristen direnean diagnostikorik gabe jarraitzen dutela. «Beste sufrimendu mota bat hasten da orduan, bazterketarekin. Askotan eskola bukatu arte edo bukatuta ere ez da orientazioa ongi egiten, hain justu diagnostikorik ez dagoelako».

«Harrigarria bada ere, diagnostikoa falta da eta horren beharra dago, besteak beste, gurasoak orientatzeko, oso galduta segitzen baitute. Norbaitek arduratu behar du diagnostikoa egiteaz», azpimarratu du koordinatzaileak. «Diagnostiko onak orientazio ona ekartzen du. Zenbat eta lehenago egin, hobeki. Horrek errolda egokia ere ekarriko luke. Suposatzen da biztanleriaren %1ak duela mugako adimena. Kopuru handia da».

Esplikatu duenez, oraindik eztabaida dago desgaitasuna duten ala ez. «Ez daude legez aitortuta eta hartzen ahal diren neurriak, lanean, hezkuntzan, jendartean... ez dira hartzen. Baina horrek ez du esan nahi pertsona hauek existitzen ez direnik; hemen daude. Eta gai dira, askorako, gainera».

ELKARTEAREN ESKAINTZA

Horregatik, balio hori ateratzeko, hainbat zerbitzu eskaintzen ditu elkarteak: informazio, balorazio eta orientazioa; laguntza, arreta eta jarraipen sozial eta psikologikoa; bizimodu independenterako laguntza; osasun beharren jarraipena; eta aisia eta oporrak.

Aisialdiaren arloan, mugako adimena duten lagunak batzorde batzuk sortzen ari dira: mendian ibiltzeko, jai eta ferietan gozatzeko, bisita turistikoak egiteko... Oporretarako programa ere badute 2005etik. Benidorm, Mallorca, Salou eta Calellan izan dira, besteak beste. Langileak dira eta beren oporrak ordaintzen dituzte. Monitoreak lagun gisa joaten dira, adibidez, badaudelako pertsonak zaintza handiagoa behar dutenak, agian medikamentuak hartzen ari direlako.

Kide edo boluntario gisa eurekin bat egiteko gonbita luzatuz agurtu dira (ortzadar@ortzadar.net eta 943 37 34 76).